

Onderwerp Agrarische sector

Steller J. van der Laan

De leden van de raad van de gemeente Groningen
te
GRONINGEN

Telefoon 061 104 35 66 Bijlage(n)

Ons kenmerk

Datum 6-11-2019 Uw brief van

Uw kenmerk -

Geachte heer, mevrouw,

Sinds de herindeling van Groningen-Haren-Ten Boer is een nieuwe gemeente Groningen ontstaan, die bestaat uit een stad, dorpen en een groot landelijk gebied. Hiermee is onze agrarische sector in grootte toegenomen. In het coalitieakkoord is dan ook verwoord dat we samen met boerenbedrijven en vertegenwoordigers van natuur- en milieuorganisaties en de kennisinstellingen agrarisch beleid willen formuleren. Tijdens de commissie Werk & Inkomen van 9 mei 2019 is toegezegd dat wij over dit onderwerp bij u terug zouden komen.

De afgelopen periode hebben wij onderzocht:

- hoe groot de agrarische sector in de gemeente Groningen is;
- wat de wettelijke kaders zijn;
- wat de rol van de gemeente op dit onderwerp is in relatie tot het Rijk en de provincie;
- met wat voor beleidsterreinen landbouw een relatie heeft;
- en hoe wij kunnen samenwerken met de provincie Groningen.

Wij kiezen ervoor geen apart agrarisch beleid op te stellen. In deze brief lichten wij die keuze toe.

NB: In deze brief gaan wij niet in op de problemen die er spelen rondom stikstof. Uiterlijk 1 december komen het kabinet en de provincies met een nadere invulling van de aanpak van stikstofproblemen. Wij volgen de ontwikkelingen nauwgezet.

1. Agrarische sector in de gemeente Groningen

De agrarische sector is met name sterk vertegenwoordigd in Ten Boer. Hier zijn 90 bedrijven werkzaam in de sector landbouw, bosbouw en visserij (SBI 2019). Het merendeel hiervan is veehouderij (54). Haren kent circa 50 bedrijven die werkzaam zijn in deze sector. Ook in Haren is de subcategorie veehouderij met een aantal van 10 het grootst. In de oude gemeente Groningen telt de gehele sector 61 bedrijven. Evenals in Ten Boer en Haren zijn ook in Groningen veehouderijen relatief sterk vertegenwoordigd (13). In totaal gaat het dus om bijna 200 bedrijven die bij elkaar zo'n 400 banen (zowel parttime als fulltime) opleveren.

2. Wettelijke kaders

De belangrijkste kaders zijn de Wet Milieubeheer, het Besluit landbouw milieubeheer, de Wet ruimtelijke ordening en de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo).

De Wet Milieubeheer wordt geheel op rijksniveau bepaald. Op grond van de Wet Milieubeheer worden de effecten van bedrijvigheid getoetst aan hun effecten op de omgeving in de meeste brede zin van het woord. Andersom worden ontwikkelingen in de omgeving getoetst aan de aanwezige bedrijven. Wanneer je als bedrijf niet vergunningplichtig bent, val je meestal onder een Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB). In de agrarische sector gaat het dan vaak om het Besluit landbouw milieubeheer.

De Wet ruimtelijke ordening (Wro) is het instrument om ruimtelijke behoeften als wonen, werken, recreëren, mobiliteit, water en natuur in samenhangende benadering te verdelen. Daarbij wordt een onderscheid gemaakt tussen beleid en normstelling (doorwerking beleid in bestemmingsplannen). De Wro kent verschillende lagen. Het Rijk bepaalt het raamwerk, de provincies een globale invulling van het raamwerk en binnen deze grote lijnen bepaalt elke gemeente zelf hoe dit wordt ingevuld (zie p. 4).

In de Wabo worden ruimtelijke ordening en milieuaspecten aan elkaar gekoppeld. Het is de basis voor een groot deel van de vergunningen in het domein van de fysieke leefomgeving.

3. Wat doet het Rijk

De landen van de Europese Unie maken samen een Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB). De EU-landen bepalen zelf hun landbouwbeleid, binnen de grenzen van het GLB. Het GLB heeft twee onderdelen: landbouwsubsidies en subsidies voor plattelandontwikkeling. In het huidige GLB (2014-2020) ligt de nadruk op het stimuleren van duurzame landbouw en nieuwe landbouwtechnieken.

Doelen nationaal beleid:

- Verhoging van duurzame landbouwproductie
- Landbouw klaar maken voor gevolgen klimaatverandering
- Verminderen van uitstoot van broeikasgassen

De hoofdlijn van de visie van het Rijk ‘Waardevol en Verbonden’ is de realisatie van kringlooplandbouw in 2030. Dit is uitgewerkt in het Realisatieplan: Op weg met nieuw perspectief.

Nationale Omgevingsvisie (NOVI)

Daarnaast is het Rijk bezig met de Nationale Omgevingsvisie. In Nederland staan we voor een aantal urgente opgaven, die zowel lokaal, nationaal als wereldwijd spelen. Hierbij kan gedacht worden aan opgaven op het gebied van klimaatverandering, energietransitie, circulaire economie, bereikbaarheid en woningbouw. Met de NOVI geeft het Rijk een langetermijnvisie op de toekomst en ontwikkeling van de leefomgeving in Nederland. Eén van de prioriteiten is het toekomstbestendig ontwikkelen van het landelijk gebied.

4. Wat doet de provincie Groningen

De provincie Groningen heeft het programma duurzame landbouw provincie Groningen 2017-2020. Uitgaande van de eigen verantwoordelijkheid van de sector wil de provincie Groningen een actieve/aanjagende en stimulerende/faciliterende rol spelen door: het stimuleren van de eigen kracht van de agrosector, het geven van impulsen aan innovatie en het verbeteren van het maatschappelijk draagvlak en de relatie agrarische bedrijvigheid met burgers en omgeving.

De provincie wil projecten die daadwerkelijk bijdragen aan innovaties in de landbouw ondersteunen en begeleiden en stelt daar middelen voor beschikbaar. Hiervoor zijn twee opties: IKS (Innovatieve Kwaliteitsprongen) en POP3 (3^e plattelandsontwikkelingsprogramma). Het IKS is een algemeen landbouwbudget, bedoeld voor kleinere innovatieve kwaliteitsprojecten. Het POP3 biedt voor de landbouw tot in ieder geval 2020 belangrijke mogelijkheden om de gewenste ontwikkeling naar verduurzaming en vernieuwing financieel te ondersteunen.

Naast het programma duurzame landbouw heeft de provincie Groningen natuurlijk ook nog de Provinciale Omgevingsvisie en de Provinciale Omgevingsverordening. In de Provinciale Omgevingsvisie is een paragraaf ‘Vitale landbouw’ opgenomen. Deze paragraaf gaat op hoofdlijnen over agrarische bouwpercelen, intensieve veehouderijen en glastuinbouw. De provincie Groningen hanteert het uitgangspunt dat zij, waar het goed in te passen is, schaalvergroting van akkerbouw en melkveehouderijbedrijven mogelijk maken en een ontwikkeling naar duurzame landbouw stimuleren. Vanaf 1 januari 2019 staat de provincie geen uitbreiding van bestaande intensieve veehouderijen meer toe (het verbod op nieuwvestiging blijft gehandhaafd). Volgens de provincie is er geen behoefte aan nieuwe vestigingsmogelijkheden voor glastuinbouwbedrijven.

In de Provinciale Omgevingsverordening wordt met name ingegaan op zaken als: hergebruik van vrijgekomen gebouwen in het buitengebied, ruimte voor ruimte regeling, woningbouw in bebouwingslinten en niet-agrarische bedrijvigheid.

5. Wat doen wij

Als het gaat om landbouw dan is de rol van de gemeente in essentie:

- Ruimtelijke ordening en handhaving daarvan
- Ontwikkeling van nieuwe ruimtelijke plannen en beoordelen van nieuwe (agrarische) initiatieven
- Onderhoud van wegen, bermen-boschage-watervgangen en gladheidsbestrijding

5.1 Bestemmingsplannen Buitengebied

In het buitengebied van de huidige gemeente Groningen gelden de bestemmingsplannen Buitengebied van de oude gemeenten Groningen, Ten Boer en Slochteren. Daarnaast geldt in het buitengebied van de voormalige gemeente Haren de beheersverordening 'Buitengebied Haren'.

In de regel wordt aan agrarische bedrijven in het buitengebied een agrarisch bouwvlak toegekend. Daarbij is beschreven dat gebouwen binnen dit bouwvlak gebruikt mogen worden voor de agrarische bedrijfsvoering. Verder geeft het bestemmingsplan bijvoorbeeld aan hoe groot de bebouwing op het perceel mag zijn. Voor de bestaande bestemmingsplannen buitengebied in de gemeente Groningen geldt dat het bouwperceel maximaal 1 hectare mag zijn (met uitzondering van bedrijven die nu al meer bebouwing hebben gerealiseerd). Door middel van een wijzigingsbevoegdheid bieden de bestemmingsplannen ruimte voor vergroting tot maximaal 1,5 hectare.

We willen de eventuele herziening van bestemmingsplannen oppakken bij de opbouw van het omgevingsplan vanaf 2021. Bij het beoordelen van initiatieven volgen wij in principe, tot de opname van het buitengebied in het definitieve omgevingsplan, het door de oude raden geformuleerde beleid. Uiteraard betrekken we bij de voorbereiding van het omgevingsplan voor (delen van) het buitengebied de diverse betrokken partijen, waaronder de agrarische sector.

5.2 Hoe werken we aan nieuwe opgaves

Omgevingsvisie

Op dit moment werken we aan de actualisatie van de omgevingsvisie. Met de omgevingsvisie geven we richting aan de ontwikkelingen die er op ons af komen. Voor de oude gemeente Groningen ligt er 'The Next City'. Over de dorpen en het landelijk gebied zijn slechts algemene uitspraken gedaan. Daarom zijn we begonnen met de uitbreiding van de visie voor het grondgebied van Haren en Ten Boer. Daarmee wordt de omgevingsvisie gebiedsdekkend voor de nieuwe gemeente Groningen en krijgen ook de kwaliteiten en opgaves van de dorpen en het landelijk gebied een goede plek. Landbouw is hierbij één van de belangrijke thema's. Op omgevingsvisieniveau doen we uitspraken over de doorontwikkeling van deze sector en gaan we in op welke manier we dit faciliteren als gemeente.

Voedselvisie/voedselagenda en lokaal voedsel (Reframe project)

Op verzoek van de raad werken we aan het actualiseren van de voedselvisie 'Groningen Groeit Gezond'. In het tweede kwartaal van 2020 komen we met een voorstel. Voedsel kan een middel zijn om ook op het gebied van landbouw, biodiversiteit, duurzaamheid en klimaatadaptatie doelen te behalen.

Er ligt een nauwe relatie tussen de actualisatie van de voedselvisie en Reframe. Reframe is een project waarin we in internationaal verband werken aan het verkorten van de voedselketen. Meer regionaal geproduceerd voedsel lokaal verwerken en consumeren om de werkgelegenheid, met name op het platteland, te versterken. Vanuit het project proberen we op verschillende manieren de vraag en het aanbod in de regio beter op elkaar af te stemmen, onder andere door het netwerk in de voedselketen aan de ketentafel voedsel een platform te bieden. Hier ontmoeten ondernemers uit alle delen van voedselketen elkaar om nieuwe initiatieven, samenwerking en kennis te ontwikkelen. Daarnaast brengen we met de pilot Kilo's Schuiven producenten in het Ommeland in contact met horecaondernemers. Voor de verlenging van het project, tot en met november 2020, ligt de focus naast werkgelegenheid op duurzaamheid en gezondheid.

NB: Ook werken we aan een kapstok/ambitiedocument over circulaire economie. De relatie met landbouw heeft vooral betrekking op voedsel en biomassa.

Klimaatagenda (strategie en uitvoeringsprogramma), het Groenplan en Nationaal Landschap Drentsche Aa

De agrarische sector is betrokken bij het klimaatadaptief beleid van de gemeente. Door middel van de stresstest zijn de effecten van een veranderend klimaat op de landbouwsector op hoofdlijnen in beeld gebracht. Schades door wateroverlast, droogte voor oogsten en dieren vormen de belangrijkste. In het kader van de 'risicodialogen' zijn LTO Noord en Agrarische natuurvereniging Ten Boer geconsulteerd. Hiernaast is het buitengebied belangrijk voor het opvangen van deze klimaateffecten. Ook voor de stad.

Het eerste kwartaal van 2020 worden zowel een Groenplan als Klimaatagenda ter besluitvorming aan de raad aangeboden. Hierboven genoemde onderwerpen worden in deze plannen beschreven. Hierbij wordt de rol van de gemeente in relatie tot bijvoorbeeld natuurinclusieve landbouw benoemd en meegenomen. Dit dus vanuit het perspectief van het groenbeleid en klimaatadaptatie.

Daarnaast valt het Nationaal Park Drentsche Aa ook binnen onze gemeentegrenzen en zijn we vertegenwoordigd in het bestuur, het Overlegorgaan Drentsche Aa. Het Overlegorgaan onderzoekt of het Nationaal Park geschikt is als 'Proeftuin voor natuurinclusieve landbouw'. We zien dit als kans om natuurinclusieve landbouw in het Groningse deel van het Drentsche Aa-gebied hierop aan te laten haken.

Biomassa

De manier waarop we biomassa beoordelen is vastgelegd in de visie op de biobased economy die in 2013 is vastgesteld. In deze visie is ook de zogenaamde waardepiramide opgenomen; kort gezegd komt het erop neer dat biomassa zo hoogwaardig mogelijk moet worden ingezet, dus bijvoorbeeld voedselproductie boven diervoeding en diervoeding boven energie. In de praktijk is energieproductie op dit moment voor een deel van de biomassa de meest hoogwaardige toepassing, bijvoorbeeld door biomassa via vergisting om te zetten in biogas. In onze routekaart om te komen tot een CO₂ neutrale Gemeente Groningen is berekend dat groen gas nodig is om in de toekomst in onze energiebehoefte te voorzien. Daarom zet de gemeente Groningen in op duurzame gasproductie en wil zij daarvoor ook graag samenwerken met de agrarische sector, omdat een belangrijk deel van de potentieel beschikbare biomassa voor gasproductie afkomstig is uit deze sector.

Regionale Energie Strategie (RES)

LTO Noord is betrokken bij het vormen van de RES voor de regio Groningen. Op 26 september is het startdocument in uw raad vastgesteld. Met het vaststellen van het startdocument RES geeft de raad een invulling aan de kaderstellende rol die zij heeft en committeert het zich aan de opgave om tot een gezamenlijke regionale strategie te komen voor duurzame opwekking van elektriciteit en de regionale structuur warmte. De uitwerking hiervan volgt in de concept-RES en vervolgens in een RES 1.0. De Groningse aanpak sluit aan bij de doelstellingen van het Klimaatakkoord.

Zonne-energie

Voor zonneparken zijn we bezig met de ontwikkeling van een nieuw beleidskader voor de nieuwe Gemeente Groningen. Bij het opstellen van dit nieuwe beleidskader is LTO Noord uitgenodigd om mee te denken. Uitgangspunt daarbij is dat we bestaand beleidskader van de gemeente Ten Boer en Haren respecteren en integraal meenemen. Gemeente Groningen onderstreept het standpunt van LTO Noord dat we het liefste zonnepanelen op daken zien en daarna een veldopstelling. Echter de opgave voor zon energie is dermate groot dat na alle daken zijn vol gelegd wij nog steeds voor 2035 500 MWp aan veldopstelling nodig hebben. Daarbij kijken wij bij voorkeur uit naar locaties met een lage natuurwaarde zoals ongebruikte bedrijventerrein of agrarisch monocultuurlandschap.

6. Instellen structureel landbouwoverleg

Op 8 februari 2019 heeft er een eerste kennismaking plaats gevonden tussen burgemeester Den Oudsten en een aantal agrarische leden van LTO uit Ten Boer, Haren en Groningen. Tijdens deze kennismaking is ook een eerste inventarisatie van belangrijke thema's gedaan. Op 16 mei is hier een vervolg aan gegeven, met wethouder Jongman en burgemeester Den Oudsten. Afgesproken is om enkele keren per jaar een landbouwoverleg te laten plaatsvinden. 15 november staat het volgende overleg op de agenda. Op deze

manier kunnen we nieuwe ontwikkelingen gezamenlijk aanpakken en zorgen we voor een goede informatievoorziening tussen partijen.

7. Samenwerking met de provincie versterken

In de afgelopen periode is er zowel op ambtelijk als bestuurlijk niveau overleg geweest tussen de provincie en de gemeente over het thema landbouw. Er is gesproken over de nieuwe landbouwvisie die vanuit de Agro Agenda Noord Nederland en de provincie Groningen wordt opgesteld. Wij haken hier bij aan, waar mogelijk en zinvol. Daarnaast is er met de provincie Groningen afgesproken om tweejaarlijks bestuurlijk over landbouw in overleg te gaan. Onze inzet is hierbij om samen op te trekken bij onze ambities, zoals het versterken van de natuurinclusieve landbouw.

Via de provincie Groningen (en ook via het Rijk) zijn er verschillende subsidiemogelijkheden die de agrarische sector ondersteunen bij de omslag naar duurzame landbouw. Wij zetten ons in om deze subsidiemogelijkheden zo goed mogelijk onder de aandacht te brengen bij de sector.

8. Vervolg

We zien het belang van een goede gemeentelijke inzet op de agrarische sector. Op dit moment werken we al op een veelheid aan thema's die een relatie hebben met deze sector. Dit doen we samen met onze partners als Rijk, provincie, LTO Noord en uiteraard de bedrijven zelf. Daarnaast hebben we met de actualisatie van de omgevingsvisie 'The Next City' een beleidskader waarin landbouw een plek krijgt in relatie tot andere thema's in het landelijk gebied en organiseren we enkele keren per jaar een landbouwoverleg met een vertegenwoordiging van de agrarische sector en wethouder Jongman. Op deze manier zorgen we voor een actueel kader op hoofdlijnen en praktische samenwerking in de uitvoering. Zo blijven we flexibel bij nieuwe ontwikkelingen en kunnen we snel gezamenlijk inspelen op nieuwe opgaves.

Met bovenstaande toelichting verwachten wij voldoende inzicht te hebben gegeven in de keuze om geen apart agrarisch beleid te formuleren. Ons inziens geven wij op een goede manier invulling aan onze gemeentelijke rol op het gebied van de agrarische sector.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

de burgemeester,
Koen Schuiling

de secretaris,
Diana Starmans

Deze brief is elektronisch aangemaakt en daarom niet ondertekend.